

Geologische verkenningen IVN Gulp & Geul (zat. 16 sept. 2006).

Een warme zon begroet onze deelnemers en zorgt voor een hoog blote-benen-gehalte bij

onze deelnemers op de verzamelplek. Helaas was mijn spijkerbroek niet kort genoeg dus het werd zweten en niet alleen op mijn voorhoofd. Gids Herman geeft het startsignaal en een sliert van 14 mensen begint aan een ontdekkingstocht, niet alleen door de regio maar ook in een heel oud verleden.

Het pad langs de sportvelden en in de schaduw waren een koel begin

maar plotsklaps staan we in de open weide. Het klimmende pad naar links in de volle zon zorgt gelijk voor de eerste transpiratieverschijnselen en...voor bewondering van het achter ons liggend gedeelte van het Geuldal. De Schotse Hooglanders zijn voor ons onzichtbaar en verkiezen een koele plek elders op deze uitgestrekte terreinen van Natuurmonumenten rondom de Volmolen.

Boven aan de klim kan gids Herman o.a. ingaan op het ontstaan van het Geuldal of de ontwikkeling van het woord "stegel" (oorspronkelijk afkomstig van stijgbeugel) dat voor bijna alle soorten doorgangen van het ene naar het andere perceel gebruikt wordt. We blijven een pad (openbare weg) door de weilanden volgen dat zich vernauwt tot een smal, en enigszins golvend paadje door een droogdal (in dit jaargetijde) waarna we vrij snel een holle weg bereiken. Na enkele honderden meters mogen wij de Geul bewonderen welke omzoomd wordt door de explosieve Grote Springbalsemien (*Impatiens glandulifera*). Deze plant telt vele bloemen welke variëren tussen wit en diep donkerpaars

De Reuzenbalsemien groeit graag langs of in de buurt van water maar menig tuinbezitter weet dat de soort ook bijzonder goed zonder vochtige bodems zich weet te verspreiden. De

verspreiding van de zaden vindt mechanisch plaats, wanneer de rijpe vrucht wordt aangeraakt, rollen de vijf delen hiervan zich op en schieten zo de zaden weg. Onwetenden zorgen jaarlijks voor veel hilariteit door hun schrikreacties als zij rijpe vruchtdozen vastpakken. Onze IVN'ers zullen die ervaring beslist stimuleren en ervan willen genieten of willen leren. Veel mensen laten zich even gaan en de zaden schieten alle kanten uit. Deze

plant is afkomstig uit de Himalaya, vooral uit Tibet en ook uit India. In onze regio kennen we een geelbloeiend familielid welke nauwelijks langs waterlopen is te vinden: *Impatiens noli-tangere* ofwel Groot Springzaad.

Een pad langs de Geul met zijn vele meanders biedt voldoende kansen om in te gaan op het woeste karakter van deze regenrivier, de aanwezige zinkvervuiling en zinkflora. De zgn. zinkplanten hebben juist het voordeel dat zij wel de aanwezige vervuiling kunnen overleven en hoeven dus niet met andere planten te concurreren. Voedselrijke en schone bodems betekenen het einde van de zinkflora in die regio. De pogingen om de Geuloevers met bomen vast te leggen lijkt succesvol maar overal ziet men de kracht van het water. De meanders groeien, een aantal Canadese populieren overleven waarschijnlijk de komende winter niet en diverse wilgen zijn “aan lager wal” geraakt en vormen onbedoeld eilandjes in dit nu rustige water.

Heijmans en Thijssse blijken algemeen bekende Nederlanders te zijn en velen weten dat zij iets met natuur te maken hadden. Bij de Heijmansgroeve blijkt dat onze gids de kennis van de aanwezigen nog enorm kan verrijken maar ook hun bewondering voor het jarenlange werk van beide pioniers in deze regio laat toenemen. Zowel hier als bijna om de hoek in de Kampgroeve volgen uitgebreide toelichtingen over ontstaan en gebruik evenals de ontwikkelingen tijdens de laatste decennia. Natuurlijk wordt het geologische meetstation van het KNMI achter beide groeves niet vergeten. Een onzer deelnemers bevestigt de nauwkeurigheid van de apparatuur: de aardbeving welke de tsunami in het verre Azië veroorzaakte, zorgde voor enorme uitslagen van de naald die elke trilling dient te registreren. In 1993 is het ondergrondse seismische station HGN (Heimansgroeve NL) in het rustige Geuldal bij de Heimansgroeve gebouwd en in gebruik genomen. Het ruim 7 meter diepe gebouw is gefundeerd op het harde Carboongesteente, waardoor

de registraties weinig hinder ondervinden van bodemruis, zoals wind en verkeer. Station HGN maakt deel uit van het wereldwijde netwerk van seismometers waarvan de gegevens worden uitgewisseld met internationale seismologische centra. Het toeganksluik is tussen alle struikgewas nog het enige wat van het station in het landschap te zien is.

We vervolgen de route langs de sterk meanderende Geul en belanden op een onverharde weg nabij vakwerkhoeve Birven (van het Limburgs landschap). Onze gids gaat uitgebreid in op de bouwwijze en stijl van dit soort bouwstijlen. Het pas geboren kalf nabij de hoeve zorgt voor enig oponthoud .Een paadje rechtsaf brengt ons bij de grote Cotessergroeve waar

wederom een stukje uitleg volgt. Als we het pad volgen en (onder of over een boom) kiest de gids voor rechts. We steken de grensbeek over en belanden op een Belgisch kampeerterrein (met veel stacaravans en heel veel kentekens uit Nederland en Duitsland).

Een paadje brengt ons vanaf die camping met grenspaal nr. 8 en een stukje langs de Geul weer terug in Nederland waar we meteen kunnen kennismaken met onze nationale trots: waterbeheer. Een meetstation geeft tijdig de actuele gegevens door over waterhoogte en hoeveelheden of afvoer). Bijtijds worden belanghebbenden, zoals molenaars, stroomafwaarts gewaarschuwd zodat zij maatregelen kunnen nemen.

Een hoge houten brug markeert het punt waar we linksaf slaan en weer het pad langs de bijzonder kronkelige Geul nemen tot bij Camping het Zinkvioltje. Een verharde weg ligt voor ons en behoudens enkele illegale plukacties van ondeugende dames staat de groep snel bij de markante driehoekige hoeve Vernelsberg met in zijn naamgeving Keltische en Germaanse oorsprong. Delen van dit complex staan op puur Carboon, een prima fundament. De hoeve wordt thans ingrijpend gerestaureerd. We blijven de weg volgen met de Geul en de molentak rechts in de diepte. Na het oversteken van een weg brengt een pad ons bij

de Volmolen (Natuurmonumenten) waarbij de gids verhaalt over diverse gebeurtenissen en hoogtepunten tijdens het ca. 700 jaar oude verleden van dit bouwwerk.

Het laatste stuk van de route leidt ons door het weiland waar diverse Schotse Hooglanders voor ons die dag onzichtbaar aanwezig zijn. De beesten liggen waarschijnlijk ergens in de schaduw en hebben medelijden met onze groep onder die stralende zon. Het punt van vertrek biedt nog genoeg mogelijkheden om vragen beantwoord te krijgen. Bovendien krijgt een voorzichtig contact tussen een IVN gids en enkele biologen voor een rondleiding op zondag iets meer concrete vorm en bevestiging. Onze deelnemers hebben genoten en Herman..... die heeft weer een extra pluim op zijn hoed.

